

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.	Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.	KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.

Tartalom. A több szavazat és még valami. — Iskola ügy. A szatmár-németi protestáns felsőbb leánynevelő intézet igazgató tanácsának előterjesztése. — Felterjesztés az „álló írás“ elrendelése érdekében. — Közügyein k. Püspökválasztásunk ügye. — Nehány szó stb. Gyöngyösy László. — Nekrológok. Böszörményi Károly. Boros Gábertől. — Szabó Ferencz. Dalmi J.-tól. — Különfélék. — Hirdetések.

A több szavazat és még valami.

— Védelem és czáfolat. —

Irta: **Presbyteri János.*)**

I.

A zsinati törvényjavaslat több tétele lett kemény kritikának kitéve, de talán egyet sem támadtak meg oly hevesen, mint a nagyobb gyülekezeteknek adandó több szavazatról és a konventi képviselők választásáról szólókat. Ismeretes az argumentum, t. i. hogy az egyháznak alkotó elemei, egységei a gyülekezetek és ezek egymással egyenlők levén, egyenlő számú szavazattal is kell, hogy rendelkezzenek; továbbá, hogy minden hatalom a gyülekezetek megbízásán alapuljon. Később majd visszatérek e felfogásnak és különböző árnyalatainak méltatására, most egyelőre kinyilatkoztatom, hogy a javaslatot helyesnek tartom, mert az egyház alkotó alapelemeit és jogalanyait is az egyes hívők, a személyek képezvén, az egyházközségeket népességök szerint több vagy kevesebb jog illeti meg a közügyek intézésében, az ezek ellátására szervezett organumok megalkotásában

Hogy az ev. ref. magyarországi keresztyén egyház al-

*) A „Munkács“ című lap kiadásában jelent meg egy 23 lapra terjedő brochure, mely 40 kr-ért kapható s melynek tiszta jövedelme jótékony egyházi célra fog fordíttatni. Óhajtjuk e derék munkálatot ismertetni, s ezt úgy véljük legjobban tehetni, ha lehető részletes kivonatokat közlünk belőle, melegen ajánlván magának az egész füzetnek megszerzését is. Szerk.

kotó elemei az egyes hívők, a személyek, azt a legegyszerűbb logikai művelet is megmutatja. Ugyanis: a keresztyén egyház egy oly nemi fogalom (genus), mely alá tartoznak a róm. kath., gör. kath., gör. kel., protestáns stb. egyházak, mint faji fogalmak (species); ezeknek ismét mások tartoznak alája, mint p. o. a protestánsnak az ev. református, az ág. evangélikus stb.; ezek szintén hasonlóképen nemzeti egyházakra szakadnak szét. Ha tehát a keresztyén egyház a keresztyén gyülekezetek összessége, akkor a mi ev. ref. nemzeti egyházunk is az; de ha amaz a hívők, a személyek társasága: akkor ilyennek kell lennie az ev. ref. magyarországi keresztyén egyháznak is, mert a mi a nemi fogalomról áll, áll szükségképen az alája tartozó fajairól is. Hogy pedig a keresztyén egyház nem a gyülekezetek összessége, hanem a hívő személyeké, kik a Jézus Krisztus tanításai és váltságmunkája útján keresik lelki üdvösségüket, oly igazság, mely az új testamentomból számos helyen kimutatható; míg ellenkezője nem. A Krisztus az egyes emberek és nem az egyes gyülekezetek üdvösségeért áldozta fel magát, és a Krisztussal nem a gyülekezetek, hanem az egyes hívők képeznek szellemi egységet, mint Pál apostol is mondja (I. Kor. 12, 27: „Ti pedig a Krisztus teste vagytok és tagjai rész szerint“).

Továbbá a keresztyén vallás épen az egyének (nem individuumok általában, hanem emberek, természeti személyek) szabadságának, egyenlőségének proklamálása, mi áthatva a társadalmat és állami életet, annak legnagyobb éltető eleme lett, s mai műveltségünket, tökéletesedett helyzetünket, épen amaz egyenlőségnek, szabadságnak köszönhetjük. Micsoda keresztyén felfogás már az és hogyan nevezhető protestánsnak, mely az egyéneket beleerőszakolva az egyházközségekre, létjogukat — mint egyéneket — megszünteti és helyökbe egy fogalmat: „gyülekezet“ állít, sőt a gyülekezetet olyannak tekintti, mely jogok forrása, birtokosa önmagában, természeténél fogva; és ezen jogok kö-

rének nagyságával semmi köze többé az egyénnek: az elnyeletett. Több vagy kevesebb, az mindegy, de egy gyülekezetet alkot, mely, hogy számot tevő gyülekezetté lehessen: nem is tagjaitól, hanem — risum teneatis — lelkészétől, azaz attól függ, hogy van-e lelkésze. Ime „választott nép, királyi papság“, ki vagy szolgáltatva a hierarchiának!

Ilyen tehát a „gyülekezeti elv“ a maga ideális alakjában. Egy bevégzett egész a gyülekezet, melyen kívül üdvözülni nem lehet, mely tagadja a hívő létjogosultságát, ha az körén kívül él; és ha körében foglal helyet, akkor pedig megsemmisíti, azaz jogi létét veszi el a gyülekezet körén kívülre. No hát ez az a felséges követendő elv; ez a magát evangéliumi alapon reformálnak nevező egyház eljárása hívei keresztyén szabadságának megőrzésére; ez a krisztusi tannak megvalósulása? . . .

Az első egyház-alkotmányi alapelv, mely az evangéliumból folyik, t. i. a demokratizmus, maga ellent mond a gyülekezeti elvnek. A demokrácia a személyek, t. i. a természeti, és nem erkölcsi vagy jogi személyek egyenlő jogosultságát vallja, vitatja és követeli meg. Az egyének, mint természeti személyek bírnak jogegyenlőséggel, azaz egyenlő joggal érvényesülésre és a demokrácia semmit sem tanít társulatokról, egyesületekről, gyülekezetekről, mint ilyenekről, hanem csakis annyiban, a mennyiben azok természeti személyek egyesüléséből, társulásából jönnek létre. Az „egyen-elvűség“ az egyetlen demokráciailag jogosult fogalom, a miből a nagy gyülekezet több joga is természetesen folyik a kisebb gyülekezettel szemben.

Iskolaügy.

A szatmár-németi protestáns felsőbb leánynevelő intézet igazgató tanácsának tiszteletteljes előterjesztése

a szatmári, nagybányai, nagykárolyi és máramaros-ugocsai ev. ref. egyházmegyékből, a tiszántúli egyházkerület 1890-ik évi jun. hó 2—6. napjain tartott közgyűlése 173. szám alatt hozott határozata alapján összehívott értekezletre.

(Folytatás.)

Eljött a protestáns felsőbb leánynevelés eszméjét illetőleg is az idők teljessége, s most már szíves fölkaroltatásra talált intézetünk igazgató tanácsának támogatásért esdő kérelme egyházkerületünk közgyűlésén, meghozván azon egyházhatósági testület 1890-ik évi jun. 2-ikától 6-áig tartott ülésén egyiken 173. sz. a. határozatát, melyet mint jelenlegi tárgyalásaink alapját és kiindulási pontját képezőt, a mélyen tisztelt értekezlet előtt mindjárt fölolvadni szerencsések leszünk, — sőt egy évvel később, e folyó évi május 21—23. napjain tartott ülésén egyiken 150. sz. a. azt is elhatározván, hogy az egyházke-

rület intézetünket, az építkezésből fennálló adósságai törlesztésére egyszermindentörli 10,000 fittal, — további fentállásának és fejlődésének biztosítása céljából pedig évenkénti 1000 ftrnyi segélylyel gyámolítja.

A multról a jelenig ennyit láttunk szükségesnek a mélyen tisztelt értekezlet elé terjeszteni, miután még eddig e mostani az első — de erős a hitünk és bizodalunk, hogy nem utolsó — alkalom, midőn ezen szélesebb érdekeltségi kör, tüzetesen foglalkozni van s lesz hivatta intézetünk ügyeivel.

Intézetünk jelenlegi képét azok előtt, kik azt még épen nem ismerik, jóformán csak a kereteket feltüntető vázlatvonásokban ekként mutatjuk be:

Intézetünk 6 osztályú felsőbb leányiskola. Első osztályába a négy alsó elemi iskolai osztály végzése után léphetni. Hogy ezen 6 osztályú tanfolyam megfűtása mely szakiskolákba lépésre jogosít föl, az alább van fölsorolva ez előterjesztés folyamán.

Kapcsolatban van ezen intézettel mint külön-külön tanfolyam, egy kézi munkaosztály és az intézet első osztályára előképző négy osztályú elemi iskola, saját külön helyiséggel és külön tanerővel ellátva az intézet épületében.

Kormányzata alatt áll egy a helybeli két ref. egyház tagjai közül választott 34 tagú igazgató tanácsnak, melynek elnöke Dr. Farkas Antal ügyvéd s egyházkerületi főjegyző. — Felsőbb hatóságai ezenkívül a szatmári ev. ref. egyházmegye, mely évenként látogatja és felügyeli a tanulmányi előhaladást, továbbá a tiszántúli egyházkerület és az egyetemes konvent.

Belső szervezet tekintetében azon szabályokhoz alkalmazottan van az intézet berendezve, melyeket a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1887. évi júliushó 7-én 28,999. sz. alatt kiadott rendelettel „Az állami felsőbb leányiskolák szervezete“ czímen becsátott közzé tett kötelezővé.

Élén áll a belső munkálkodásnak Fülöpné Sargavy Erzsébet mint igazgató, — belmunkatársak, azaz rendes és kizárólag csak az intézethez alkalmazott tanerők: Dus Ilona a számtani, Fodor Erzsébet a magyar és történelmi, Pozorszky Valéria a magyar nyelv-tani szakcsoportra, mind a négyen polgári vagy női középiskolában való tanításra jogosító oklevéllel. — Továbbá Ritoók Piroská mint a kézimunka osztálynak, Thamásy Ilona mint a négy osztályú elemi iskolai tanfolyamnak vezetői, megfelelő képesítési oklevelekkel. Külmunkatársak, vagyis az intézetbe bejáró óraadó tanárok:

A vallás és egyházi ének tanítására Nagy Károly szatmári segédlelkész. A magyar irodalom tanítására a magasabb osztályokban Dr. Hantz Jenő, a természettan tanítására ugyanazon osztályokban Bod Sándor, a történelem tanítására ugyanazon osztályokban Bakesy Gergely, a számtan és mértan tanítására ugyancsak a felsőbb osztályokban Markos Imre, mind a négyen az ev. ref. főgymnasium okleveles rendes tanárai.

A rendkívüli vagy óraadó tanerők alkalmazását csak mint ideiglenes és átmeneti állapotot tűri meg az állam, s egyik legközelebbi teendő a jövőben intézetünk igazgató tanácsa előtt is a tanerők rendszeresítése fog lenni.

Most már az ügyszó való hozzászólhatóság és annak tárgyalhatósága szempontjából kötelességünknek ismerjük feltüntetni azt a követelményt, melylyel szembe állít bennünket a miniszteri rendeleten alapuló „Állami felsőbb leányiskolák szervezete“, s kimutatni azon hiányt, mely a most rendelkezés alatt álló forrásokból fedezetre nem talál.

Hogy minden félreértésnek elejét vegyük, sietünk megjegyezni, hogy az állami felsőbb leányiskolák szervezetét intézetünk tanulmányi színvonalának megállapításánál és tantervek tekintetében való berendezésénél azért kell irányadónak vennünk, ha szinte annak vallásfelekezeti jellegét óvni s továbbra fentartani óhajtjuk is, mert az intézetben tanuló növendékek által nyert bizonyítványok elismertetését, s különböző életpályákra lépések alkalmával való érvényesítését csak úgy várhatjuk az államtól, ha az általa előírt föltételeknek intézetünk szervezetében eleget teszünk. S az államilag elismertetést kérő folyamodványa igazgató tanácsunknak, ehhez való igényeink kimutatása kíséretében épen most van fent a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnál.

Tabajdi Lajos,
jegyző.

Dr. Farkas Antal,
elnök.

(Folyt. köv.)

Felterjesztés a fővárosi tanácshoz az „álló írás” tanításának a fővárosi elemi iskolákban elrendelése érdekében.

(Vége.)

Az álló írás lehetségessé teszi, hogy a test írás közben is szép egyenesen tartassék, mi több, kényszeríti a tanulót az egyenes testtartásra, mert álló betűket csak egyenes ülőhelyzetben írhat. Hivatkozunk e tekintetben azon tapasztalatokra, melyeket Bécs, Schwabach, Salzburg, Schvanenstadt, Egydi-Tunnel (Stájerország), Nürnberg, München, Fürth, Flensburg, Angolország és Észak-Amerika iskoláiban tettek, hol az álló írás már igen el van terjedve, de egyszersmind rámutatunk azon elvitathatlan tényekre is, melyeket a hatóságunk alatti iskolákban tapasztalni volt alkalmunk, melyek egyik-másik osztályában az álló írás próbaképen bevezettetett. Épen ezen iskolák egy osztályában történt, hogy a tanulók álló betűket írtak s a testtartás példaszerű volt; ekkor az osztálytanító kísérletképen dülő írást rendelt el, s a tanulók — mintha csak parancsszóra tettek volna — egyszerre neki feküdtek az elébb leírt s rájuk nézve ártalmas ferde testtartásnak.

Az álló írás előnyei röviden összefoglalva tehát a következők:

I. Egészségügyi szempontból: az álló írás megóvja a hágerinczet az elferdüléstől s a szemet, a látóképességet rontó — egyoldalú, egyenlőtlen működéstől.

II. Pedagógiai szempontból: az álló írás gyorsan, biztosan és könnyen elsajátítható, mivel betűalakjai egyszerűek s a gyermekek a betűállítás helyes irányát (a függélyesen állást) már magukkal hozzák az iskolába, és végül mivel a felső test egyensúlya megkönnyíti az írás munkáját.

III. Gyakorlati szempontból: az álló írás felülmúl minden más írást olvashatóság, idő- és papírkímélés tekintetében; írás közben a testtartás szép, biztos, kényelmes, kevésbé fárasztó és nem ártalmas.

A gyermek sokkal könnyebben jegyzi meg magának az álló betű irányát, mint azon szög nagyságát, mely alatt a dülő betű írandó. Melyik el. isk. tanuló képes egy 40°, 55° vagy 79°-nyi szöget gyorsan és biztosan a táblára rajzolni? S hány felnőtt ember van, a ki ezt megteheti? Míg ellenben az álló, illetve függélyes iránynyal egészen másképp áll a dolog, úton-

útfélen találkozunk vele. Környezetünkben csaknem minden tárgy függélyesen áll a földön, vagy lóg a falon. Ezt a fogalmat a gyermek már megerősödve viszi magával az első osztályba. Hiszen az írni kezdő tanulót csak nagy fáradság útján lehet arra szoktatni, hogy a palatáblát fordére fikt sse, mivel ő egész önkénytelenül — de természetesen — mindig egyenes tartásba fordítja vissza; s ha figyelemmel kísérjük első kísérleteit, tapasztalni fogjuk, hogy százszor könnyebben húz ő álló, mint dülő vonalat. Miért kényszerítsük tehát a kis gyermeket már kezdettől fogva a ferde, ártalmas testtartásba, mikor az álló, egyenes tartás sokkal könnyebb, sokkal természetesebb, de a mi fő, sokkal egészségesebb is? Ránk maradt okmányokból meggyőződhetünk arról, hogy őseink, elődeink is egészen a jelen század elejéig a sokkal természetesebb álló írást használták, s ezen minden tekintetben hálátlan és káros írásmód, a dülő, csak 1809 óta, valami Heinric nevű, krefeldi kaligrafus kezdeményezése folytán van használatban.

Tek. főv. Tanács! Az írásnak legelső és legfőbb kelléke az, hogy jól olvasható legyen; legolvashatóbb pedig az írás akkor, ha a betűk függélyesen állanak, mi mellett a nyomtatott betűk állása is bizonyít. Tegyenek csak egyszer kísérletet azok, kik nevüket rendesen dülő, olvashatlan hieroglyphákkal írják, állítsák egyszer ugyanazon betűket függélyesre, s mindenki képes lesz aláírásukat olvashatni. De az álló írás szépség tekintetében sem marad a dülő írás mögött; feltűnően hasonlít a „ronde” íráshoz, s ki mondhatná, hogy az nem tetsző? A dülő írás barátainak azon érvelése pedig, hogy az álló írás behozatalával eltűnnek a dülő írást jellemző finom vonások s az írás díszessége is — nem áll. De még ha igaz is volna, szerintünk mindenesetre sokkal nagyobb értékkel bír és nehezebb feladat is a tanulókat jó testtartással párosult olvasható íráshoz szoktatni, mint cifra díszítésű és finom vonásokból álló betűrajzoláshoz, melynek árán aztán vagy elgörbül a háta, vagy az optikushoz folyamodik segítségért.

A toll tartása és vezetése is sokkal egyszerűbb és kevésbé fárasztó az álló, mint a dülő írásnál. Mert a rövid betűk ugyan megtartják magasságukat, de a fel- és lenyúló betűk régi aránya 1:3 vagy épen 1:4-hez, 1:2 vagy legalább 2:5-re szállítatik le. Miből ismét az tűnik ki, hogy az író újjak mozgatása, tehát azok hajlítása és nyujtása a minimumra száll le s az írás munkája csak az újjaknak alig észrevehető fel- és lefelé való mozgatása és a kéznek lassú, mérsékelt jobbra csúsztatásából áll. Ebből magyarázható azután, hogy gyors jegyzeteinek készítésénél a legtöbb esetben mindenki akaratlanul is álló betűket ír.

Nagyon természetes dolog, hogy különösen kezdetben ennél az írásmódnál is keveset előre fognak hajolni a tanulók; de csakis előre, oldalt soha. Az előre hajlás pedig gondos ellenőrzés mellett később végképen megszűnik; s hol ennek ellenkezője tapasztalható, ott határozottan az iskolai pad alkalmatlan volta az ok, a melynek vagy az asztal-lapja tulságosan magas, úgy, hogy a gyermek nem ér fel kényelmesen, vagy az ülése magas és a gyermek lába nem ér a földre, esetleg zsámolyra, hanem szabadon lóg a levegőben. Ez utóbbi két lényeges hibát, sajnos, épen a fővárosi elemi iskolák legtöbbjében lehet tapasztalni, melyeknek az ipariskolákra való tekintettel felállított padjaiban, a gyengébb elemi isk. tanuló sehogy sem képes helyesen ülni, lévén a pad mérete nem az ő testnagyságához alkalmazva.

Sokan az álló írás ellen azt hozzák fel érvül, hogy avval nem lehet oly gyorsan írni, mint a dűlő írással. Erre azt jegyezzük meg, hogy mindenféle gyorsíráshoz gyakorlat kell; de Németország iskoláiban erre vonatkozólag is tétettek próbák. Az egyik osztály álló, a másik dűlő betűkkel írt és ki-tűnt ugyan, hogy a közép-gyorsaság egészen egyforma volt, de az álló betűket író tanulók közül a legjobb, egy ötödöröszt idővel hamarabb volt készen, mint az első a dűlő írók közül.

Legyen szabad még fölemlítenünk, hogy f. é. auguszt. hó közepén Londonban megtartott nemzetközi egészségügyi kongresszus a következő határozatot hozta:

„Miatán az álló írás egészségügyi előnyei úgy orvosi vizsgálatok, mint gyakorlati tapasztalatok által fényesen beigazoltattak, s miután annak behozatalával a hibás — többnyire hátgerincez-elferdülést vagy rövidlátást előidéző — test-tartások nagyjából kiküszöbölhetnek, ennél fogva ajánljuk, hogy az álló írás a nép- és középiskolákba behozassék és tanítassék“.

Ezen határozat az által nyer kiváló fontosságot, hogy egy oly testület által hozatott, mely tagjai közé számítja a leg-híresebb európai orvosokat és iskolai egészségügyi szaktekintélyeket.

Belgium iskoláiban már régóta divatozik a csaknem egészen álló (Dierek-féle) írás, melynél a betűk csak 10°-nyit térnek el a függélyestől s ez használtatik Angolország és Észak-Amerika iskoláiban is. Poroszország és Bajorország iskolái legnagyobb részében már az álló írás foglal tért, valamint Bécs városa iskoláiban is. Legújabbán pedig az ausztriai legfelsőbb iskolai tanács mondotta ki, hogy:

„Az álló írás, az első írás tanításánál, az egyenes test-tartáshoz való szoktatás, a gerincezszlop elgörbüléseinek megakadályozása és a látási hibák elkerülése végett . . . általánosan használtassék“.

Végül hivatkozunk még az országos közoktatásügyi tanács f. é. okt. hó 20-án tartott ülésére, melyben elhatározta, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz javaslatot terjeszt fel az iránt, hogy az álló írással kísérletek tétessenek, s az ABC olvasókönyvekbe az álló írás betű-alakjai kinyomatassanak.

Tekintetes Fővárosi Tanács! Midőn ez ügyet ily hosszúságú fejtegetés tárgyává tettük, azt hiszszük, hogy egyrészt a főváros tanügyének tettünk szolgálatot, másrészt úgy is, mint iskolaszéki tagok, úgy is mint szülők, iskolás gyermekeink testi fejlődése és épsége érdekeinek megóvása körül teljesítettük kötelességünket. A Tek. Fővárosi Tanácsot ugyanez a szempont vezérli tanügyi intézkedéseiben. Midőn tehát az álló írás hasznát és előnyeit a dűlt írás felett, meggyőződésünk szerint, kellőleg bebizonyítottuk: ismételten kérjük a Tek. Föv. Tanácsot: méltóztassék elrendelni, hogy a jövő tanév elejétől fogva az összes fővárosi községi elemi iskolákban a dűlt írás kiküszöböltsék és helyette az álló írás taníttassék.

A budapesti IX. ker. I. számú iskolaszéknek 1891. nov. 3-án tartott üléséből.

Kárpáti Béla,
jegyző.

Dr. Csiky Kálmán,
elnök.

Közügyeink.

Püspökválasztásunk ügye.

II.-M.-Vásárhelyről Szabó János esperes úr püspökjelölt-sége ügyében a következő nyilatkozat és felhívás küldetett szét.
„Nyilatkozat és felhívás tiszántúli ev. ref. hitfeleinkhez a püspök-választás ügyében.

E napokban minden gondolat a püspök-választás körül forog, minden elme ez életfontosságú kérdéssel foglalkozik.

Zászlót bontanak Debreczenben; zászlót bontunk mi is. És valamint mi nem vesszük rossz néven, ha debreczeni lapszerkesztő atyánkfia zászlaján nem a mi jelöltünk neve fénylik*), úgy ők sem fogják rosszalni, ha annak nevét emeljük magasra, kit komoly meggyőződésünk, vallásos lelkünk ösztöne és szívünk vonzalma legméltóbbnak vall.

A mi jelöltünk: Szabó János esperes.

Egyedül ő benne nyughatik meg lelkünk a nehéz idők közepette, melyekben élünk, az egyházi élet súlyos teendői között, melyek mindinkább fenyegetve közelednek. Erősen kell állanunk, s meglehet, idestova harcoznunk a vallás- és szellemi szabadság hatalmas ellenségei, valamint a kor közönye, hitetlensége s ezzel együtt erkölcsi erőtlensége ellen, melyek itt-ott vallásos életünket elernyesztik, intézeteinket, egyházainkat romlással, pusztulással fenyegetik. És fenyeget még a meghasonlás, pártosság, mely kezdi a vallásos testületeket gyűlölet, visszavonás, üldözés által dúlni és felforgatni.

Ily helyzetben egyedül jelöltünket tartjuk alkalmasnak arra, hogy a szeretet és komoly értelmesség, részrehajlatlan igazság és szigorú rendtartás által óvjon, őrizzen és oltalmazzon bennünket. Elmondjuk okainkat.

Szabó J. igaz benső hivatástól indítva lépett az egyház szolgálatába, egy hazafias, vallásos lelkű birtokos világi atyától, — kinek egyetlen egy fia volt, — erre szenteltetve, erre sok gonddal és áldozattal előkészítetve.

Lelkipásztorságában kezdettől fogva szeretet, benső vonzódás és ragaszkodás kísérte. Páratlan lelkesedéssel, bárha csendben, ünnepezték meg 1887-ben lelkipásztori jubileumát.

Ez a szeretet, bizodalom, tisztelet emelte jó korán esperesi székbe, a legnagyobb reformált egyházmegyében, melynek majdnem 200 ezer tagját, a kikkel csak érintkezhetett, forró szeretetre, bizodalomra s lelkes tiszteletre kötelező. Munkáságának tanúi azok a plánta gyülekezetek, melyek az ő idejében fejlettek ki, vagy erősödtek meg, — s melyekben a tiszta evangéliom ma úgy fénylik, hogy más felekezetbelieket is erősen vonz magához. És nagy és fényes községekben (Szeged, Beeskerek, Temesvár, Kikinda, Páncsova), melyekből számkivetve volt, újra fészket rakott és szépen tenyészik az evangéliomi tiszta vallás.

És bizton merjük állítani, hogy önhíveitől igazabb szeretete, más körökbeliéknél mélyebb tisztelete, hivatalos eljárásban nagyobb tekintélye egyházi előljárónak nem volt a mi napjainkban.

Felső körökben és a nép között, tanácskozásban és a törvények végrehajtásában, vétkesek feddésében és az erőtlének biztatásában egyiránt nemes, szeliden és derülten erélyes, emberies és vallásos, — tudományos készüllet és emelkedett-

*) Bocsanat, tessék figyelemmel elolvasni 47-ik számunk vezércikkét. Szerk.

ség, vele született szép elmechetség által mindenütt kedves és tiszteletet gerjesztő.

Egyházi szónoklatában szelid és mérsékelt, de teljes lelkesedéssel és megragadó ékesszólással hathatós. Ily működésének nagy értékű példáját adta egyházunk egyik legnagyobb emberének, Révész Imrének emlékeztetőre tartott beszédében, melyben a mély érzés, tudományos alaposág, irodalmi magas műveltség oly példáját szolgáltatá, melynek ez évtizedekben hasonlóját a magunk körében nem ismerünk.

Emelkedett költői lelke sok gyönyörűséget okozott; sokkal mondatá el közlünk: ez embernek érzékeny nemes lelke, meleg ember- és vallás-zeretete, a mellett, hogy kedves és vonzó tulajdona, egyszersmind élesíti bennünk és önmagában is azt a hitet, mely talán a földi érdekek között elhidegülne vagy elfogyna. Ugy érezzük, hogy ez a szép és nemes tulajdon egyfelől tanúsítja az igaz lelkipásztori hivatást, másfelől biztosit bennünket, hogy jelöltünket semmi érdek el nem vonja hivatásától, melyhez mélyen érző lelkének szerelme köti.

A szeretet ezen lelke óvta meg eddig és óvja meg ezután is, hogy bár mint igaz hazafi, hazánk függetlenségeért minden áldozatra kész, de az evangéliom lelkétől vezetve teljes gondnal óvakodik attól, hogy a polgári visszavonás, pártoskodás, üldözés gonosz szellemei az egyházi élet körében meg ne fészkeljenek, abban ne dúljanak, kivált hogy abból ki ne induljanak, hanem uralkodjék abban a szelid szeretet lelke, mely a Jézus Krisztusé.

És mindezekhez járul jelöltünknek a legszebb ékesség, az emberi és keresztyéni legszebb tulajdon: a tiszta és erényes házi élet, a virágzó és megáldott család, melyhez a gyanúnak még árnyéka, az erkölesi szeplőnek legkisebb foltja sem közelített. Fontos kellék, magasztos és elengedhetetlen tulajdonság oly időkben, mikor a családi élet botrányai gyakoriak, a családtagok szeretetben és benső tisztaságban egyesülése mind kevésbé található.

Mindezekben önzetlen tiszta lélekkel, bár szeretettel, szólánk mindent; biztosan állítjuk, hogy csak egy ígét sem mondánk, melyet jelöltünk ellenfelei is valótlannak ítélnének.

Mi Isten után reményleni merjük és nyíltan valljuk, hogy jelöltünkben egyházunk nem csalódhatik, — hogy Isten vele lévén, biztos kormányosa lesz ennek a nagy hajónak, melyen majdnem kilencszázezer lélek úszik vészben és viharban az örökkévalóság felé.

Szeretettel kérjük fel becses hitfeleinket, álljanak zászlónk alá és velünk együtt ünnepélyesen hangoztassák: Szabó János legyen a püspökünk!

Az irgalmas Isten áldja meg őt és drága magyar reformált egyházunkat!

Hód-Mező-Vásárhelyen, 1891. decz. 2.

Kovács Ferencz, a békés-bánáti egyházmegye és a tiszántúli egyházker. világi tanácsbírája. Miklovicz Bálint, ref. lelkipásztor s egyházm. tanácsbíró. Szeremlei Sámuel, lelkész, egyházm. főjegyző s egyházker. tanácsbíró. Pap Imre, lelkész. Imre Sándor, egyet. nyug. tanár, a m. tud. akadémia és Kisfaludy-társaság r. tagja. Szabó Mihály, a h.-m.-vásárhelyi ev. ref. egyház főgondnoka. Kóti István, egyházi adószedő gondnok. Hódi József, tandíjkezelő gondnok. Karancsi Dániel, lelkész. Égető István, egyházi pénztárnok. Hódi Ferencz, építetű gondnok. Bányai Sándor, főgymn. vallástanár s e. jegyző. Dr. Hódi Mózes, egyh. ügyész és presbyter. Futó Mihály, igazgató tanár.

Barkász Károly, gymn. tanár. Garzó Imre, mérnök, presbyter. Dr. Imre József, orvos, presbyter.

Néhány szó Joó I. úrnak „Szánalmas felsülés“ cz. cikkére.

Nem szívesen nyúlok ez egyszer tollamhoz. Hogy mégis felszólalok, onnan van, mert Joó István úr e lap 47-ik számában bírói székét ül fölöttem, fedd, leczkértet, sőt ítélni is akar. Kár, mert a nagy. úr a köztünk támadt perben nem lehet igaz bíró. Csak egyik peres fél, a kit szintűgy megítélnek, mint csekély személyemet.

A mi a dolog velejét illeti, azt már régen tudom, hogy nem vagyunk egy véleményen. De ha neki megvan a maga véleménye, engedje meg a nagy. úr, hogy én is a magam fejével gondolkodjam. Engedje meg azt tudnom, hogy igenis volt egy árnyalat, a mely a püspökválasztást zsinat utánra kívánta volna halasztani. Nem tudta azt előre se Joó úr, se én, melyik árnyalat fog diadalmaskodni. Szívesen lemondok a prófétai dicsőségről, cserébe Joó István úrtól csak egy kis őszinteséget kérnék. Mert íme Joó István úr csak úgy tudja, mint én, hogy az antipresbyterianus párt egyik kiváló embere megtámadta a főkúrátort, a miért a legidősebb esperest urat bízta meg a püspök helyettesítésével, ez pedig nagy visszatetszést szült a presbyteri pártban, mert a főkúrator úr eljárása jogos és törvényes volt. Joó úr ugyan írja, hogy a „gyűlés a legbékésben folyt le“, de bizonyos, hogy ez a nyilatkozat messzire futott el a valóságtól.

A mi a püspökválasztásra vonatkozó megjegyzését illeti, az se állja meg a kritikát. A zsinat a XXVI-ik törvénycikk örömmünnepe után valószínűleg elnapolja gyűléseit, de ha nem napolja is, biztosra vehetjük most már, hogy az új püspök is részt vehet majd a tanácskozásokban, mert a zsinatra annyi sok teendő vár, hogy egy pár hét, sőt hónap alatt semmiesetre sem végezhet velök. Ennél többet pedig én nem mondtam. De ha mindebben Joó úrnak igaza volna is: vajjon ezzel és személyesélű megjegyzéseivel bebizonyította e a felső-tiszai mozgalom jogosulatlanságát? Pedig ez a kérdés lényege. Azzal épen nem használ Joó úr a közügynek, ha elvi kérdések fejtegetése helyett kicsinyes dolgokba kapaszkodik és személyeket szed tollhegyre.

Joó úr cikke legnagyobb részében személyemre vonatkozó, élesebbnél élesebb megjegyzésekkel mulattatja a közönséget. Ezekre nem válaszolok, mert nem tudom, mi közük van a felső-tiszai superintendentia ügyéhez. Bizony ezt a nagytitst. úr maga sem tudja. Ám ha az ilyen erős kitételek gyűjtésében örömet találja, ezt a dicsőséget szívesen átengedem neki.

Gyöngyösy László.

* * *

Kiadtuk e felszólalást, mert minden esetben, ha ugyan tisztességes fegyverek használatáról van szó, követni akarjuk az „audiatur et altera pars“ elvét. De őszintén megvalljuk, hogy Gy. L. úr helyén nem küldtük volna be e sorokat, melyek semmit, de az ég alatt semmit nem bizonyítanak, s csak néhány általunk kitörölt erősebb szavukban is azt mondják, hogy nt. Joó István úr, cikkében személyeskedett. Bocsánat, de a t. tanár úr ez ügyben nem áll egy alapon, nem egyenértékű

ellenfél Joó István igazgató úrral, mert ha az utóbbi tán kissé leezkétet és ítél is, ezt ő, mint az egyházi ügyek terén évtizedek óta forgolódó, az egyházker. közgyűléseken is folyton jelenlevő egyén, némi joggal teheti egy olyan fiatal emberrel szemben, ki nem ismerheti eléggé egyházi ügyeinket, s kit, mint látszik, az elfogult szenvedély vezet egy igen fontos ügy hírlapi megvitatásában, ki ezen első sorban egyházi ügyet kihuzozta a politikai sajtó területére s kinek cikkével ma egyházkerületünk némely részein a szó szoros értelmében fanatizálják a könnyen hívőket. Joó István úr hosszú cikksorozatban bebizonyította már egyszer a hatodik egyházkerület eszméjének jogosulatlanságát, s ismétlésbe most ugyan miért bossítkozott volna?! Hogy az utolsó egyházker. közgyűlés a legbékésebb hangulatban folyt le, azt csak az tagadhatja, a ki azon nem vett részt s valamely megbízhatatlan ember által informáltatta magát annak lefolyása felől. Így Joó István igazgató úrnak erre vonatkozó nyilatkozata a legkomolyabb igazságnak kifejezése volt.

Szerkesztő.

Nekrologok.

Böszörményi Károly 1821—1891.

Alig van száma egyházi lapunknak, mely Isten földi országa egy-egy hű munkásának kidöltét ne adná tudunkra; még alig száradtak föl az emlékezetében is áldott főpásztor elvesztése miatt hulló könyeink, a nagy sír mellett jobbról és balról új sírhantok emelkednek; csak most olvastuk megdöbbenve a Tóth Miklós halálhírét, s íme közöljük a Böszörményi Károlyét, a kiből egy szerény, de lelkes; egyszerű, de nemes keblű; csendes, nem kérkedő, de törhetetlenül munkás tagját vesztette el lelkészi karunk, atyját, vezérét az árpádi egyház, éltető lelkét a lesújtott család.

Halálát tulajdonképen két napi súlyos betegség okozta, előzőleg jelentéktelen tüdőhurutja volt, s midőn már a teljes felgyógyuláshoz közeledett, hirtelen, rohamosan kifejlődött fültömirigydagánát két nap alatt mult hó 19 én véget vetett a hatalmas életerőnek. Gyászlobogó lengése, harangok zúgása adta tudtul másnap az árpádi híveknek, hogy 44 éven át tapasztatos vezérök, oktatójok, barátjok, lelki atyjok... Böszörményi Károly meghalt.

Hogy mennyire szerették s becsülték hívei, mily nagy kegyelettel viseltettek iránta, kitetszik abból, hogy — mintha valami nagy ünnephez, vagy valami szokatlan eseményhez közelgetnének — mondhatni az egész egyház talpon volt, apró felajánlott szolgálataikkal igyekeztek enyhíteni a megkeseredettek mély bánatát; a házak előtt a pallókat kijavították, udvarukat rendezték, szobáikat csinosították, hátha a nagy temetéskor egy-két vidéki vendég elszállásolása által módjokban lenne leróni a tisztelet adóját. Tudom, hogy ezek apró, jelentéktelen dolgok, de mivel egyszerű emberektől önként jöttek, szerintem méltók a felemlítésre, mert egyrészt kifejtett kegyeletérzésöket, másrészt nagy halottjok iránti tiszteletöket bizonyítja.

A vidék s különösen Nagy-Szalonta valóban nagy számmal volt képviselve; a környékbeli tanítók halotti éneke után az udvarról a templomba vonult a gyászoló sereg, a hol a sza-

lontai egyházi énekgyászéneke után nt. Széll Kálmán esperes úr mondott többeket gyakran szokásig megható szép imádságot, melynek végeztével Köte-Gyán ifjú lelkésze, Kolombán Áron adta elő szépen átgondolt s költői hasonlatokban gazdag beszédben a lelkészi pályának minden más élthivatások felett tiszteletes és felséges voltát; meghatóan búcsúztatta el a boldogultat lelkész és tanácsbíró-társaitól, vigasztaló, erősítő szavakat intézett a gyámolától megfosztott özvegyhez, megnyugtatta gyermekeit, s kevés szem maradt szárazon, mikor az elárvult gyülekezet tagjait hívta a koporsóhoz végső búcsúra, gyászra, siralomra.

Ezután hosszú kocsisor s a hívek nagy száma kísérte ki utolsó útjára az életében oly sokak tiszteletét kivívott lelképásztort; a sírnál Bagdi János anti lelkész tartalmas, szép beszédben mutatta föl a gyarló emberi életet, a rettenetes halált, emlékeztetett a sírra s intett az oda való készületre. Azután elhelyeztük a koporsót, egy pár marok földet dobtunk reá, s meghatva ott hagytuk őt a maga által ültetett s gondozott ákáczfák tövével, hogy pihenje ki hosszú munkás élete fáradalmait.

Életrajzi adatai közül felemlítem, hogy született 1821. aug. 12 én Hodoson lelkészi családból; tanulmányait elvégezve, Bihar-Felegházán volt három évig tanító s ezután az árpádi ref. egyházba rendeltetett helyettes lelkészül, az 1847-ik év tavaszán pedig rendes lelkészszé választották s azóta folytonosan itt működött ő Isten dicsőségére, hívei boldogítására. Lelkésztársai korán fölismerték benne a munkás, pontos embert, ezért gyámintézeti pénztárnokká választották, a mikor az özvegyek és árvák sokszor tapasztalták a nyomorúságot velök együtt érző szívének jótékony melegét, mert gyakran előlegezte az évi segélyt a határidő eljövetele előtt sajátjából azoknak, a kik arra rá szorultak. Majd az egyházmegye tanácsbírái karába emelte, mely hívtalában nemesak a szigorú igazságság, hanem a lelkésztársai és a tanítók iránti szeretet is vezérelte.

Mint lelkésznek egyik legfőbb életelve ez volt: „a jó magvak hintegetésével ne késsél, de betakarításával ne siess, hanem várd meg, míg megérnek az aratásra“. És hogy ezen életelvnek mily hasznai voltak, mutatja az árpádi ev. ref. egyház virágzó állapota, melyben a csekély anyagi erő daczára is mindenek ékesen és jó renddel vannak. Az ő lelkészsege alatt a templom kívül-belül csinosan renováltatott, a paplak és két iskola teljesen újból építettett, s ily nagy kiadások mellett is az egyház adósságaitól nemesak megmenekült, hanem meglehetősen összegű tőkepénzzel is bír. Valóban ő egyházának és családjának ügyeit jól elrendezve halt meg; ezért mondható utolsó óráiban nyugodt lelkiismerettel: „én nem félek a haláltól, mert úgy éltem, hogy nyugodtan halhatok meg“; csak egy ilyen, a haláltól nem féltő életnek méltó befejezése volt az, mikor utolsó érthető szavai Urunk imádságának egyes tételei valának. A beszédes ajak azután lezáródott, s néhány percz mulva szépen, fájdalom nélkül csendesen elaludt.

Boldog ember, boldog halott! sokakat tanítottál életedben s életeddel; sokukat tanítottál példád és halálod által. Nyugodjál csendesen, te bizonyára megérdemled, hogy zavaratlan legyen álmod, nyugodt pihenésed s örökkévaló jutalmad.

Árpád, 1891. nov. 29.

Boros Gábor,
ev. ref. segédlelkész.

Szabó Ferencz 1834—1891.

Négy hete már, hogy megtért apáihoz s ott alszik a békítő sír ölében esőndesen. Sokat tett, híven munkálkodott a reá bízottakban s még sem akadt ennyi időn keresztül senki, a ki legalább egy pár sornyi emlékezést szentelt volna a hű és becsületes munkásnak, kinek egész élete szakadatlan tevékenységben folyt le az egyházi közélet terén.

Emlékezzünk hát meg róla mi! . . .

Szabó Ferencz született 1834-ben Kanyáron, Szabolcsvármegyében, a hol hasonló nevű édes atyja, mint iskolatanító működött. Az elemi iskolát édes atyja vezetése mellett elvégezvén, 1843-ban a közeli Sárospatakra ment tanulmányai folytatására. 1850-ben subscribált. A theologiai tanfolyamot 1856-ban elvégezvén, a szabadságharc idején, majd a hatvanas években oly nagy szerepet játszott híres férfiú: Kállay Ödön családjánál nyert nevelői állást Kállósemjénben. Az elveihez törhetlen hűséggel ragaszkodó nagyfőférfiú, ki a legveszedelmesebb időkben sem félt meggyőződését bátran kimondani, nagyon megkedvelte a szerény nevelőt, úgy hogy midőn ezt 1858-ban Kállósemjénbe lelkészül megválasztották, 20 hold földet adományozott az egyháznak a lelkészi fizetés növelésére, felülemelkedvén ő, a katolikus, a szűkkeblű felekezetieskedésen.

Kállósemjéni rövid lelkészkedése után a szomszédságban fekvő Kisléta választotta meg lelkészül. Ez idő tájra — 1860-ra — esik nőülése. Családot alapítván, megszaporodott életgondjai sem vonták el őt a közügyektől, s az egyházmegye bizalma 1872-ben nagy szavazattöbbséggel az aljegyzői tisztet ruházta reá. 1876-ban Pazonba hivatott lelképásztornal, a hol aztán egész haláláig működött. Új állomásán óriási nehézségekkel kellett megküzdenie. A dicső emlékü Horváth Mária által hagyományozott alapítványi pénzek veszendőben voltak; ő azonban erélyesen hozzá látott a munkához s az eredetileg tízezer forintnyi alapítványt nemesak megmentette az elenyészéstől, hanem gondos körültekintéssel annyira megnövelte, hogy az ma már 30—32,000 forint körül áll.

Pazoni lelkészkedése idején folyvást tapasztalta az egyházmegye bizalmát; de ugyanitt érték azon nagy családi csapások is, melyek a legerősebb szívet is képesek lettek volna megrendíteni. Két nagy reményű fia — az egyik orvosnövendék — rövid idő alatt szerencsétlen halállal halt meg egymás után. Az a fájó seb, melyet két gyermekének elvesztése ejtett szívére, — soha sem gyógyult be többé. A családi bánat kivette kezéből a jegyzői tollat s 1880-ban lemondott tisztéről; de az egyházmegye nem felejtkezett meg róla, s 1881-ben a tanácsbírói székbe ültette, majd 1883-ban főjegyzővé is megválasztotta, mely utóbbi tisztségéről 1888-ban mondott le.

Pár évvel ezelőtt szélhűdés érte, de bajából szerencsésen kigyógyult s ismét oly erélylyel látott dolgaihoz, mint azelőtt. A lelkészlakot majdnem egészen újból s oly díszesen fölépíteté, hogy az egyházmegyében nem igen van párja ma. Azonban, fájdalom, nem soká élvezhette a benne való lakást, mert tavasszal újabb szélhűdés érte. Hasztalan keresett a nyáron bajára gyógyírt Máramaros hegyei között; látszólagos javulása rövid ideig tartott s nov. 6-án egy újabb szélhűdés véget vetett életének.

Temetése nov. 8-án délután ment végbe. Lukács Ödön esperes tartott fölötté, hű barátja és hosszú időn keresztül

tisztársa fölött megható gyászbeszédet, azzal a megragadó ékesszólással, melyhez hasonlóan szólni csak igen kevésnek adatott. Vitéz Mihály kenecsei lelkész orációit mondott, majd a sírnál Molnár Ferencz orosi lelkész vett az elhunyttól végső búcsút. Az egyházmegye díszes koszorút helyezett ravatalára; míg a pazoni egyház azzal mutatta meg, hogy az elhunyt által hirdettet igék termékeny talajra találtak szíveikben, hogy a temetésről nemeskeblűen ő maga gondoskodott.

Legyen áldott a hű és igaz munkás emléke, a ki nem szégyenelte a munkát, és a ki igazán hasogatta az igazságnak beszédét! Találjon sok szenvedései után nyugalmat a sírban, a mit meg nem adhatott neki a föld! A fájó könyeket pedig, a melyeket gyászba borult özvegye, árván maradt gyermekei hullatnak sírjára, szárítsa föl ama jóságos kéz, mely egyedül adhat vígasztalást!

Dalmi J.

Különfélék.

Országos zsinatunk f. hó 5-én nyílt meg fővárosunkban szép ünnepélyességek között, előző napon előértekezlet tartatván. Deczember 6-án az ág. hitv. testvérek zsinati atyáival együtt fényes közönség jelenlétében az 1791. évi XXVI. t. cz. emlékeztére lélekemelő módon százados jubileumi ünnepély rendeztetett. Az érdemleges tanácskozások decz. 7-én kezdődtek meg. A két első napi tárgyalásokról e számunkhoz mellékelt „Zsinati Értesítőnk“ két teljes íven értesíti olvasóinkat.

Országos zsinatunk külföldi vendége. Megemlékeztünk lapunk 48. számában, hogy Dr. Mathews úr az egyetem presbyteri Szövetség képviselőjében eljő Londonból zsinatunk üdvözlétére s ellátogat Debreczenbe is. Zsinati szerepléséről Értesítőnk tudósít. Debreczenbe f. hó 2-án látogatott el s itt volt, leginkább a theologiai tanárok s első sorban Balogh Ferencz kartársunk társaságában f. hó 4-ig. A kiválóan rokonszenves megjelenésű, magasan művelt angol nagy érdeklődéssel kérdezősködött hazai egyházi viszonyaink felől, és sok jegyzetet téve távozott el körünkből.

Debreczeni tanuló ifjúságunk munkálkodása. Hittanhallgató ifjúságunk ez évben is folytatja közlönye kiadását, melyben az 1-ső szám élén Dr. Erdőstől, a hittanszaki önképző Társulat felügyelő tanáratól Révész Bálint emlékeztetének szentelt meleg sorok állanak. Ezután Barla Szabó Jenő 4. th. és Dombi László 3. th. szerkesztők előszava, majd Báthori Gábor főiskolai szénior „Az első erdői zsinat“ cz. székfoglalói értekezése áll. Jánossy Zoltán és Koroknay István költeményekben emlékeznek meg Révész Bálintról. A másfél ívre terjedő szám végén irodalmi szemle, továbbá a Társulat munkálkodásának ismertetése s vegyes közlemények állanak. A 2-ik szám legnagyobb részét Dr. Erdős József „A reformáció vívmányai“ cz., a reformáció emlékünnepegyen elmondott értekezése foglalja el, a mely után még Jánossy Zoltántól és Pótor Elemértől költemények s vegyes közlemények állanak. — A debreczeni főiskolai gyorsíró egyesület is élénken munkálkodik. Említettük már egyszer, hogy ez egyesületünk „Debreczeni Gyorsíró“ cz. alatt évenként tízszer megjelenő Közönyt alapított 1 frt előfizetési árral. E közönyből már 7 szám

jelent meg, melyben a theologus gyorsírókra nézve rendkívül érdekesek és tanulságosak ifjú Balogh Ferencz végzett hittan-hallgatónak theologiai szakrövidítései. Dícsérjük ifjúságunk buzgalmát s e téren is magát tovább képezni törekvő munkásságát. Csak előre minden téren, hogy ifjúságunk valóban kiérdemelje a nekie adatni szokott „nemes“ jelzöt.

**Számadás a Magyar Prot. Irodalmi Társaság részére hoz-
zánk bejött pénzekről.** A M. Pr. Irod. Társaság javára újab-
ban a következő adományok érkeztek be hozzánk. Szikszay
Zoltán m.-szigeti lelkész úr 3 frt 50 krt küldött a következő
sorok kíséretében: „A jubiláris ünnepélyen ennyi volt a per-
selypénz. Én úgy hirdetem ki, hogy ez a Prot. Irod. Társaság
népies kiadványai fedezésére lesz fordítva. Légy szíves ckként
számolni ezt el“. — Nagy Gáspár ér.-körtvélyesi lelkész
úr 3 forintot, Kéry Kálmán dobozi lelkész úr pedig
(Békésmegyéből) egyháza részéről 6 frtot küldöttek a Társa-
ság javára. Végre Gyüre László t.-derzsi lelkész úr 20
frt 65 krt küldött ezen sorok mellé: „Eljethetetlen főpász-
torunk néh. Révész Bálint püspök úr lelkes felhívása nem
hagyható érintetlenül a szíveket. A tiszaderzsi ev. ref.
egyház egyhangúlag elhatározta, hogy a M. Pr. Irod. Tár-
sulat rendes tagjai közé belép. Az 1891. évre szóló tag-
sági díjat, a 6, azaz hat forintot van szerencsém
mellékelve beküldeni. Egyszermind kérem t. Szerkesztő urat,
miserint intézkedni méltóztassék, hogy mi az 1891. évi társa-
sági kiadványokat még ez évben megkaphassuk. A népies íra-
tok terjesztésére szánt adományokat egyházam tagjaitól ösz-
szegyűjtöttem, még pedig adakoztak e szent célra e követke-
zők: Nagyságos Lossonezy Mihály 5 frt, Gyüre László lelkész
1 frt, Dobray László jegyző 1 frt, Józsa Mihály bíró 1 frt, Szabó
János közgyám 1 frt, Kanál Gábor 1 frt, Göz Bálint 20 kr, Fo-
tos Márton 50 kr, Péntek János 50 kr, Hatvani Gyula 20 kr,
B. Józsa István 20 kr, Józsa Dániel 30 kr, Hatvani József
egyh. gondnok 50 kr, Öcsödi Dániel 20 kr, Szabó Bálint 20 kr,
Kis István 20 kr, Pokorádi Sándor 20 kr, Molnár Sámuel 10
kr, Hatvani János 20 kr, Molnár József 30 kr, Szabó Sándor
30 kr, Fogarasi György 30 kr, Bugyik István 25 kr. A tisz-
aderzsi ev. ref. egyház tagjai között gyűlt tehát összesen 14 frt
65 kr, azaz tizennégy forint 65 kr. Tiszta szívből adjuk e cse-
kéltséget, vajha mindenütt és mindenek által összegyűjtött
szemecskékből felépülhetne anyaszentegyházunkat eme szil-
lárdító épület“. A 47-ik számban kimutatott összeggel 148
frt 70 krral együtt bejött a Társaság javára újabban hozzánk
181 frt 85 kr, a Budapestre már felküldött 398 frt 48 krral
együtt pedig 580 frt 33 kr. Szerkesztőség.

Téli Ujság. Megjelent e kis lapunk első száma, közölvén
elől az 1791-iki budai és pesti zsinatok ismertetését
s főbb embereinek arcképét; egy jól írt ozikket „a isteni
gondviselés útja“ cz. a., és Kálmán Farkas gyomai lel-
késztől egy tárczaczikket „a konvenczió fa“ cz. alatt s
nehány vegyes apróságot. Melegen ajánljuk e vallásos néplapot
lelkészeink, tanítóink, a presbyteriumok s általok a protestáns
családok erkölcsi és anyagi pártfogásába.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

P Á L Y Á Z A T

a n.-szalontai ev. ref. egyházmegyében levő árpádi
egyház lelkészi állomására.

Javadalma — a mely 42 frt készpénzből, 56 köböl
gyűlt búzából, 30 köböl alj-gabonából, 16 öl fából, 24
(1200 □ öles) hold földből, szolgálmányok megváltásá-
ból 60 frt és stolaréből kerül be — egyházmegyei érté-
kelés szerint 853 frt, és így ezen állomás h a r m a d i k
osztályú.

A megválasztandó állomását 1892. ápr. 24-ikén fog-
lalja el, s lesz egyszermind az egyházmegyei lelkészi
gyámintézetnek kötelezett tagja, tartozván hivatalosko-
dása első évében elődje özvegyének 360 frtot kegyeleti
átalányul fizetni.

A kellően fölszerelt pályázati kérvények az 1892-ik
év január 6-ik napjáig a n.-szalontai egyházmegye es-
peresi hivatalához N. Szalontára küldendők.

Debreczen, 1891. decz. 7.

Kiss Áron,
helyettes püspök.

Hirdetés.

„Hétköznapi könyörgések templomi használatra“

ez., 7 heti imádságokat tartalmazó, díszesen kiállí-
tott imakönyvem-fenmaradt kevés számú példá-
nyait, **leszállított áron: 1 frtért** bocsátom forgalomba,
mely összeghez a könyv portója fejében 10 krt ké-
rek esatolni. **Igy ez a legolcsóbb templomi imakönyv.**

A megrendeléseket kérem mielőbb hozzám
eljuttatni.

Makó, 1891. nov. 17.

2—3

Csésesi Miklós,
evang. reform. lelkész.

Ifj. Hönig Frigyes harang- és ércz-öntődéje

Aradon, Rákótzty-utca 28. szám.

Alapított 1840-ben. Állami ezüst éremmel kitüntetve 1890-ben.

Ajánlja több évi jótállás mellett a legújabb talá-
mányú harangjait; melyek előnye a régi szerkezetű
harangokkal szemben az, hogy 22% súly és ármegta-
karítás mellett — erősebb és kellemesebb hangúak.

Továbbá ajánlja a legjobb szerkezetű, forgatható
vas harang-felszereléseit, melyek alkalmazásával a ha-
rangok a megpedéstől megóvatnak, — az áttétes ten-
gely ágyak használásával pedig a legnagyobb harangok
is könnyen kezelhetők; — vas harang állványait, vala-
mint régi harangoknak új, forgatható felszerelésre való
átalakítását.

Költségvetések és képes árlapok kívánatra díjmen-
tesen küldetnek.

1—10